

Polsko-niemiecko-włoska konferencja na temat technizacji świata życia Berlin 2005

W dniach 3–4 lutego 2005 roku odbyła się w Berlinie polsko-niemiecko-włoska konferencja filozoficzna na temat: „Lebenswelten und Technologien” (Światy życia i technologie). Inicjatorem konferencji był prof. UAM dr A. Przyłębski. Była to już szósta zorganizowana przezeń poza granicami naszego kraju trilateralna impreza promująca polską filozofię. Rolę gospodarza pełnił tym razem Uniwersytet Techniczny w Berlinie (TU Berlin), a konkretnie dyrektor Instytutu Filozofii prof. Günter Abel. W trakcie konferencji wykłady wygłosiło 12 filozofów (po 4 z każdego z wymienionych krajów). Jak wskazuje temat spotkania, jego głównym przedmiotem była refleksja związana z wprowadzonym przez późną filozofię Husserla pojęciem *Lebensweltu* (tłumaczonego często także jako „świat przeżywany”), ocena jego doniosłości, aktualności i filozoficznej produktywności oraz odpowiedź na bardzo aktualne pytanie, czy dynamiczny rozwój nowoczesnych technologii stanowi realne zagrożenie dla społecznej i duchowej egzystencji człowieka w „świecie jego życia”. W otwarciu konferencji udział wzięli rektor TUB prof. K. Kutzler oraz dr A. Byrt i dr S. Fagiolo, ambasadorzy Polski i Włoch.

W kwestię znaczenia pojęcia świata życia w myśli Husserla wprowadził zebranych (ok. 100 osób) znany włoski fenomenolog prof. Renato Cristin (Uniwersytet w Trieście), obecnie dyrektor Instytutu Kultury Włoskiej w Berlinie, współorganizator konferencji. Po nim głos zabrał prof. Oswald Schwemmer z Uniwersytetu Humboldtów w Berlinie, czołowy w świecie autorytet w dziedzinie filozofii kultury, m.in. badacz i wydawca dzieł E. Cassirera. Jego wystąpienie nosiło tytuł „Obrazy i pojęcia jako technologie ducha”. Pierwszą część konferencji zakończyło interesujące wystąpienie głośnego włoskiego filozofa Franco Volpiego z Uniwersytetu w Padwie na temat: „W opozycji do humanizmu: ‘techno-science’ w naszym kulturowym samorozumieniu”.

Po przerwie głos zabrał inny przedstawiciel Włoch, prof. Sergio Belardinelli, politolog i filozof z Bolonii, przedstawiając żywo następnie dyskutowany referat dotyczący „Cierpienia i umierania w epoce techniki”. Po nim wykład pt. „Świat życia, racjonalizacja i religia” wygłosił prof. Z. Krasnodębski (Uniwersytet Bre-

men oraz Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Było to jedyne wystąpienie poruszające kwestie miejsca i przemian życia religijnego w kontekście technizacji świata przeżywanego. Dwa ostatnie wykłady pierwszego dnia konferencji wygłosili przedstawiciele Niemiec. Prof. Günter Abel, obecny przewodniczący Niemieckiego Towarzystwa Filozoficznego, organizator najbliższego Kongresu Filozofii Niemieckiej (Berlin, 26–30 września 2005) przedstawił fundamentalny wywód umieszczający kwestię techniki w obrębie świata życia („Technika jako forma życia? Formy wiedzy w stechnicyzowanych światach życia”), odwołujący się do jego badań, opublikowanych m.in. w głośnej książce *Interpretationswelten* (Suhrkamp, Frankfurt a. Main 1993), a prof. Wolfram Högbe (poprzedni przewodniczący Towarzystwa) wygłosił referat zatytułowany: „Plastische Sinnverhältnisse und die Frage: Was kommt auf uns zu?”.

Drugi dzień otworzyło wystąpienie A. Przyłębskiego (UAM Poznań), dotyczące znaczenia pojęcia *Lebensweltu* dla hermeneutycznego zwrotu fenomenologii. Wystąpienie to było owocem najnowszych badań i przemyśleń, zawartych m.in. w książce *Hermeneutyczny zwrot filozofii* (Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2005). Później głos zabrał prof. Giuseppe Cantillo z Uniwersytetu w Neapolu, przedstawiając nawiązujący głównie do myśli K. Jaspersa wykład nt. „Zadania filozofii w epoce techniki”. Po przerwie, w części ostatniej, swe wykłady wygłosili dwaj pozostali polscy uczestnicy imprezy. Prof. P. Dybel (IFiS PAN) w wystąpieniu zatytułowanym „Świat życia a światy technologiczne” przedstawił zagrożenia dla świata naszego codziennego życia płynące z upowszechniania się najnowszych osiągnięć technicznych, a prof. M. Siemek (IF UW) wygłosił wykład pt. „Rozum techniczny jako ‘racjonalność panowania’ – krytyka czy mit społeczny?”, w którym przy pomocy aparatu pojęciowego filozofii transcendentalnej podał krytyce teorię oświecenia, wypracowaną przez Szkołę Frankfurcką.

Konferencję zakończyło nieco kontrowersyjne, choć nawiązujące w treści do wyводу G. Abla, wystąpienie prof. Ferdinanda Fellmanna, ucznia Blumenberga; Filozof z Münster i Chemnitz zatytułował je, mocno prowokacyjnie: „Co po Ablu?”, zaś kontrowersyjność brała się między innymi stąd, że swą argumentację przeciwko dominującemu w wystąpieniach gości z Włoch i Polski przeciwstawianiu świata życia technice Fellmann zilustrował ich źródłową syntezę przez dość szczegółową analizę życia erotycznego oraz technik seksualnych, obecnych w nim od zawsze, różniących się jednak w różnych kulturach.

Niezwykle wysoki poziom wystąpienia (oraz dyskusji) skłonił organizatorów do podjęcia starań o wydanie drukiem materiałów z konferencji.

Andrzej Przyłębski